СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 107. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 3-го червня 1943. No. 107. Jersey City, N. J., Thursday, June 3, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

530,000 МАЙНЕРІВ ВИЙШЛО НА СТРАЙК

ВАШИНҐТОН. — 450 тисяч майнерів мягкого вугля та 80 тисяч майнерів, занятих при добуванню твердого вугля, залишили майни. Секретар внутрішніх справ Г. Ікес вислав телеграму до майнерів і власників копалень, щоби продукцію вугля продовжувати. „Без відповідної скільксти вугля", каже він в телеграмі „не виграємо війни". Секретар Ікес кладе вину за страйк на власників копалень як і представників юнії, що досі не могли заключити умови.

Голова юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, Луис, запропонував, аби тимчасово рахуючи від 1. квітня 1943 р. дати майнерам, занятим під землею і на верха $1.50 денно за час, потрібний майнерам дійти від брами копальні до місця праці та з місця праці до брами. Для оконечного вирішення питання „від брами до брами" Луис пропонує створити окрему комісію.

ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН ПЕРЕЙШОВ В ПАЛАТІ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Палата репрезентантів приняла компромісовий податковий закон 256 голосами за, а 114 проти. Президент Рузвелт повідомив спікера Рейбурна, що він цей закон підпише.

Новий податковий закон „дарує" податок за 1942. р. в цілости, коли сума податку менша як $50; дарує $50, коли податок був від $50—$66.67; поверх $66.67 „дарують" лише 75%. Решту себто 25% можна буде сплатити двома ратами, а це 15 березня 1944 і 15 березня 1945. р. З днем 1. липня 1943 р., на основі цього закона, будуть стягати 20% заробітної пладні зараз при виплаті.

НАШІ ВОЄННІ ВТРАТИ.

ВАШИНҐТОН. — За звідомленням секретаря війни наші воєнні втрати дотепер ось які: 6,711 забитих, 13,481 ранених, пропавших 25,129, полонених 14,843 Разом 60,164.

ФЛЬОТА ЗНИЖУЄ ФІЗИЧНІ ВИМОҐИ НОВОБРАНЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар фльоти потверджує, що фізичні вимоги для новобранців будуть дещо знижені. Думають, що тим робом вдасться відложити на якийсь час військове покликання батьків.

ТРЕБА 2,000 НОРСОК КОЖНОГО МІСЯЦЯ.

ВАШИНҐТОН. — Підполковниця корпусу армейських норсок п-ні Ф. А. Бленчфілд заявила, що армія потребує кожного місяця 2,000 кандидаток до корпусу армейських Норсок.

ОБТИНАЮТЬ ҐАЗОЛИНУ НА КУПОНАХ В І С.

ВАШИНҐТОН. — Адміністратор Цін П. Бравн зарядив знижку ґазолінових купонів В і С з 3 гальонів на 2½. Уряд думає в той спосіб защадити денно у східно-північних стейтах 30,000 бочок ґазоліни.

ХАРЧОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ВИКІНЧУЄ СВОЮ ПРОГРАМУ.

ҐАТ СПРІНҐС. — Харчова Конференція Обєднаних Держав в своїй деклярації стверджує, що „свободу від недостачі" можна буде осягнути; коли виграємо війну та звільнимо мільони людей від окупації та голоду. Харчова Конференція вважає, що повоєнною ціллю Обєднаних Держав буде: міжнародна кооперація за вдержання світового мира; значне поширення продукції харчів в цілому світі; поширення та зрівноваження цілої міжнародньої економії, щоби працею для всіх робітників та збільшеною покупною силою знищити нужду.

В ТРАВНІ ЗБУДОВАНО 175 КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Член Морської Комісії адмірал Г. Л. Вікері заявив ґазетярам, що від серпня 1942 р. будова нових кораблів Обєднаних Держав була все більша від втрат. В одному місяці травні в американських корабельних заводах збудовано 175 кораблів. В цьому було 120 „кораблів Свободи", 12 вантажних, ораблів типу „Сі" та 15 нафтовозів.

ОСОБИСТИЙ ПОСОЛ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА ДЖ. ДЕЙВИС В СІЕТЛ.

СІЕТЛ. — Сюди прибув спеціальний висланник президента Рузвелта Дж. Е. Дейвіс, що був висланий до Москви з особистим листом до совєтського премієра Сталіна. Тепер Дейвіс везе відповідь Сталіна на письмо президента.

АМЕРИКАНСЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ ПЕРЕПОВНЕНІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Декан Каліфорнійського Університету Е. А. Лі подає, що в американських університетах є записаних 1,350,905 студентів, або більше як в університетах всіх інших народів.

ЗАПИТУЮТЬ ВІЛКІ ЗА КАНДИДАТУРУ.

ОБЕРЛІН (Огайо). — На запит ґазетярів, чи буде республиканським кандидатом при перших президентських виборах в Огайо, В. Вілкі, республиканський кандидат на президента при послідних виборах, заявив, що він ще не рішився в цій справі.

Лише Бомбами Покінчимо з Державами Осі — Каже Ґенерал Арнолд

ВЕСТ ПОЙНТ, Н. Й. — На закінченню шкільного року в старшинській школі Вест Пойнт, заявив головнокомандуючий летунськими силами, ґенерал Г. Г. Арнолд, що держави Осcі вже бачуть свій кінець.

В промові до 514 молодих старшин ґенерал заявив, що „ми закінчимо цю війну, і то скоро, бомбардуванням військових обектів Осі". Ґенерал підчеркнув, що хоч держави Осі перші зачали бомбардування цивільного населення, ми будемо придержуватись бомбардування їх фабрик, транспортової та комунікаційної сіти. Хоч наша продукція і військовий вишкіл перейшли усі сподівання, ґенерал Арнолд остерігав, що Німеччина й Японія всеще залишаються військовими потугами, та треба великих зусиль, щоби їх знищити. При тій нагоді ґенерал Арнолд передав номінацію на старшину теж свому синови, лютенантови В. Б. Арнолдови.

ПОЗНАКИ НАЦІСТИЧНОГО ЗАНЕПАДУ

ВАШИНҐТОН. — Розбираючи справу малих успіхів німецьких підводних човнів в останніх двох місяцях, як і слабі та „бездушні" виступи німецьких летунів, військові фахівці приходять до висновку, що німецька воєнна машина підупадає. Всеж таки фахівці кажуть, що підтвердження цеї думки побачимо щойно літом, коли німці начнуть офензиву в Росії.

НЕДАЛЕКА КРІЗА В ЕВРОПІ

НЮ ЙОРК. — Г. Балдвин, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" заявляє, що місяць червень є важним в воєнній історії Европи. В червні або з початком липня — каже він — прийдуть інтензивніші воєнні операції в різних частинах Европи. На Середземнім морю та в Росії каже Балдвин, вступні бої вже начались.

Ґенерал Де Ґоль Контролюватиме Французьку Африку

АЛЬЖІР. — Зайшли такі зміни, що вказують, що ґен. де Ґоль, провідник Вільних Французів, виявив себе знаменитим політичним тактиком, бо виходить, що фактично, він стане першою фіґурою серед французів. Пізнати це по тому, що зрезиґнував Марсел Пейрутон, ґенеральний ґубернатор Альжиру. І то уступив в такий спосіб, що не післав своеї резиґнації на руки ґен. Жірода, куди повинен був післати, але на руки ґен. де Ґоля. Пейрутон подав у письмі, що резиґнує тому, що таким способом причиниться до кращого обєднання французів. Пейрутона атакував ґен. де Ґоль як „співробітника з націстами". А тепер дав йому признання за його патріотичний поступок, хоч Пейрутон був тим, що колись підписав приказ, щоб арештувати ґен. де Ґоля за „державну зраду". Теж виходить, що ґен. де Ґоль став „Президентом Екзекутивного Комітету", себто того найвищого французького державного тіла, на яке погодилися ґен. Жірод і де Ґоль, та яке має представляти французьку імперію, поки Франція не буде визволена. Та наразі, як видно з тих подій, ґен де Ґоль буде рішальним чинником у тому, що буде діятись в французьких кольоніях в Африці, а теж і в загальній французькій політиці, зокрема в відношенню до Аліянтів.

В КИТАЮ ВОЄННЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОПРАВЛЯЄТЬСЯ

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Японський наїздник поніс великі невдачі. Китайські звідомлення подають, що в середущому Китаю знищено такі великі японські сили, що можна сказати, що китайці виграли найбільшу битву з усіх, які були на протязі цілої війни з Японією.

БРИТІЙСЬКИЙ ОСТРОВ ПОНІС ПОЛОВИНУ ВТРАТ

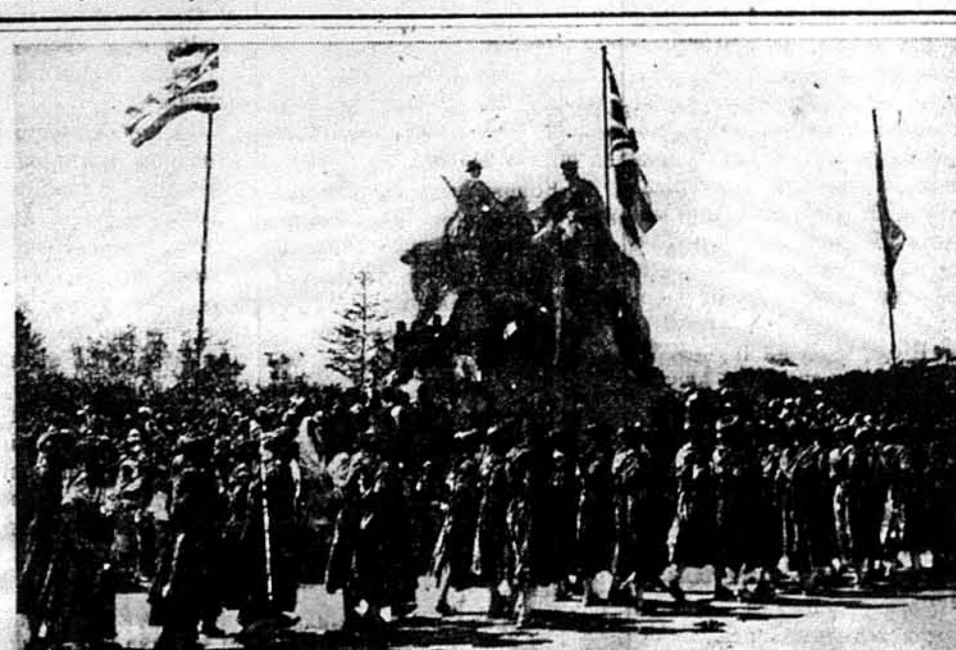
ЛОНДОН. — Проголошено воєнні втрати за три роки війни, що виносять 514,993 осіб. В тому є: 92,083 вбитих, 226,719 вояків є в числі тих, що про них нема вістей, є далі 88,294 ранених і 101,891 полонених. Половина з тих жертв припадає на саму Англію, себто на британський остров.

БІДА З ВЕНЕРИЧНИМИ ХВОРОБАМИ СЕРЕД НАШИХ ВОЯКІВ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Американська команда в Англії шукає за способами заради на те, щоб забезпечити американських вояків перед венеричними хворобами. Ось ті хвороби ширяться в Англії на 25% більше ніж на американській землі. Домагаються більшої контролі над певними дільницями в Лондоні, довкола Пікаділі, що є центром венеричних недуг.

ГИНУТЬ ЯК МУХИ З ГОЛОДУ В ГРЕЦІЇ

ЛОНДОН. — Вісти, одержані з Греції, подають, що в минулому році гинуло в Греції пересічно денно по 600 людей з голоду. Завдяки допомозі Аліянтів справа з поживою дещо поліпшилась, але ситуація є далі дуже поганою.

„ҐУМСИ" В ПОХОДІ.—Американці назвали славні мароканські війська „ґумсами". На світлині вони парадують у Касаблянці під памятником першої світової війни. Вони одіті в американські уніформи, хоча належать до французької армії. Німці й італійці сильно бояться цих завзятих вояків.

СУБМАРИНОВА НЕБЕЗПЕКА МАЛІЄ З КОЖНИМ МІСЯЦЕМ

ЛОНДОН. — Те, що досі вважали Аліянти такою небезпекою, яку годі побороти, зникає. Іде про боротьбу з ворожими субмаринами. Не можна сказати, що цю небезпеку вже цілком усунено, але одно певне, що вже знайдено тайну зброю на успішну боротьбу з нею. А що так дійсно є, видно з самих німецьких звітів, що виказують аліянтські втрати. Отже не звертаючи навіть уваги на те, що німецькі успіхи сильно пересборщені, в звіті за березень німці подали, що вони затопили кораблів на 851,000 тон поемности. Та в звіті за квітень подано вже тільки 415,000 тон, себто вдвоє менше ніж в квітні. Знов звіт за травень виказує вже тільки 372,000 тон. З цього заключають воєнні знавці в Швеції, що німецька субмаринова війна, до якої вислідів німці так багато привязують, закінчиться скорше чи пізніше цілковитою невдачою. Аліянти вже не гризуться тепер тим, що через туі небезпеку не зможуть доставити воєнного знаряддя в достаточній скількости в місяцях червні й липні, коли надіються найбільших воєнних операцій, бо 95% транспортів, звязаних з Ленд-Ліз договорами щасливо доходить до місць призначення.

ПРОПАЛА НІМЕЦЬКА ПОВІТРЯНА СИЛА.

МОСКВА. — З того, яка є повітряна націстівська сила на совєтському фронті, заключають, що німці не зачнуть ніякої офензиви цього літа, а тільки будуть боронитися. З їхніх повітряних операцій видно наглядно, що нема сліду з давньої німецької повітряної сили. Кажуть, що так тепер є, що продукція літаків в Німеччині дуже впала, бо бракує німцям сировця, а також часті бомбардовання руйнують раз-у-раз німецькі промислові центри, що теж спиняє і продукцію літаків.

ВСЯ УВАГА ЗВЕРНЕНА НА КІСКУ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнні операції на острові Атту вже покінчені. Ще тільки вичищують остров з останків японських снайперів. Тепер американські бомбери мають нове й далеко більше завдання: вигнати японців з їхньої бази на Кісці, що є їхньою головною опорою на Алевтських островах.

АМЕРИКАНЦІ ЗНИЩИЛИ 240 АПОНСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Американські субмарини далі нищать ворожі кораблі. Останній комунікат маринарки подає, що знищено єім японських кораблів, включно з ворожих контрторпедовцем. Це значить, що під Перл Гарбор американці знищили вже на Пацифіку і Далекому Сході 240 японських кораблів. Тепер і Японія береться уже до нищення транспортових кораблів при помочі своїх субмарин. Це замітне з цього боку, що досі вона звертала головно увагу на американські воєнні кораблі, а не транспортові.

ФОРТЕЦІ БОМБАРДУЮТЬ ФОДЖІЮ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Фоджія, де підчас першої світової війни вправлялись американські вояки, а нюйорський теперішній мейор Ля Ґвардія вчився літати, була сильно потрясена американською ескадрою літаючих Фортець, що відбули тисячу миль дороги з Африки до Італії й всі щасливо вернули назад. Понищивши літаки на летунськім майдані, залізничу стацію, військові бараки і т. пп., мусіми ще звести повітряну боротьбу з ворожою ескадрою, при чому знищили два ворожі літаки.

НЕ ВЕЗЕ З „ВІДПЛАТОЮ".

ЛОНДОН. — Німецькі бомбери пробують „відплачуватися" Англії за бомбардовання німецьких промислових центрів. Було кілька налетів на англійські побережні міста, а один на передмістя Лондону. Та все те є нічим в порівнанню з тим, що колись було. Це невеликі налети. При чому діється таке, як от з останнім налетом, в якому було 12 німецьких бомберів, з яких пять знищили британські летуни в повітряній боротьбі, а два були правдоподібно знищені протилетунською охороною.

ПОВІТРЯНА ВІЙНА ВЖЕ ВИГРАНА АЛІЯНТАМИ.

МОСКВА. — Таке передавало совєтське радіо, заповідаючи, що інвазія Европи Аліянтами вже дуже близька.

НІМЦІ ПЕРШІ ЗАЧАЛИ БОМБАРДУВАТИ!

ЛОНДОН. — Німецький міністер пропаганди Ґебельс ляментує спироводу „нелюдскости", себто аліянтських бомбардовань німецьких міст. Йому відповідає британський міністер Морисон і пригадує нацистам, хто то зачав нелюдяність, бомбардуючи цивільне населення Варшави і Ротердаму, а потім теж і британські міста, та заповідаючи, що „бліцкріг" зломить Аліянтів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Американські Воєнні Цілі

Коли ново-вибраний предсідник італійської організації Мацціні́я критикував оноді у своїй заяві мирову пропаганду Обєднаних Держав супроти Італії як невистарчаючу, то його слова можуть відноситися зовсім певно не тільки до одних італійців. Сказати це треба передусім про погляд, що повстання проти фашистівського режиму можна сподіватися від італійців щойно тоді, коли Аліянти виразно заявлять італійському народови, чого саме він може сподіватися від аліянтської перемоги. Певно й серед американського уряду існує зрозуміння цеї умовини, коли зараз на другий день після цеї заяви, отже певно від неї незалежно, підсекретар стейту Велес виступив на врочистому закриттю шкільного року в Норт-верджінській Колегії для Муринів з промовою про кардинальні засади, на яких має спиратися заховання тривалого мира.

Цілі ці трактував Велес досить загально, що зрештою не могло бути інакше. Отже треба сперти інтернаціональну торговлю й фінанси на таких засадах, аби ніяка могутня держава не бачила в тому інтересу практикувати самовільну політику; треба встановити якийсь трибунал для розгляду спорів; треба унормувати зброєння дорогою угоди кооперуючих урядів; треба віддати великим державам до розпорядимости комбінацію збройних сил для запобіження агресії.

Далі говорив Велес, що в цілому світі треба завести признання засади, що всі держави, великі й малі, є рівні щодо суверенности, а рівночасно з тим, утвердити засаду, що „треба приготовити дорогу для свободи й самоуправи всіх народів, що бажають собі свободи, як тільки вони стануть здібні перебрати це право". Цей останній уступ є дальшим доповненням до образу повоєнного світу з погляду Аліянтів, хоча він ще вимагає дальшого доповнення, хоч би щодо способу, як таке право захоронити на випадок імперіялістичних посягань з боку якоїсь великої держави.

Велес сказав теж у своїй промові, що ізоляціонізм уже погиб. Під тим він певно розумів, що він показався нездібним розвязувати кардинальні питання світу. Ледво чи згинув ізоляціонізм у розумінню, що всі люди й організації, які держалися ізоляційної політики, вже побачили свою помилку й її публично признали. Ніде правди діти, що серед публичної опінії ще багато нуртує ізоляційних настроїв. Інакше й не може бути, коли урядова американська політика через двацять літ після першої світової війни держалася ізоляційної лінії. Поступ до зрозуміння помилковости ізоляціонізму вже певно зроблено, але нині ще не можна сказати, що ізоляціонізм погиб раз навсе й що він ще не може встати. Доказом цього, що він може принаймні ходити опиром, є хочби неохота сенату дати публичне зобовязання Злучених Держав до якоїсь повоєнної участи Злучених Держав у відповідальній міждержавній політиці.

Погодив Їх — Рідний Прапор

По боці Аліянтів пивитано новий обєднуючий їхні сили крок: Є ним подія, що скоїлась в французькій кольонії в Африці, в Альжирі, де зіхались представники різної політичної французької думки, що живуть поза границями властиві Франції, й обєднались для справи визволення Франції. І обєднались не тільки для ведення боротьби з державами „Осі", а головно з націстівською окупацією Франції, але теж створили ще й комітет, що має заступати французький уряд цілої французької імперії.

Дехто каже, що тут переміг таки ген. де Голь, та що його вплив буде тепер збільшений, а навіть рішальний. Чи так є, покажеться, бо з того, як усе те сталось, видно, що до порозуміння прийшло наслідком взаємних уступок. Це ясне, що щоб таке наступило, треба було французьким провідникам виректись дечого такого, що відноситься до особистих амбіцій, а теж і відложити зліщнення своїх політичних поглядів на пізніше та не видвигати їх на перше місце тепер, коли батьківщина в руках ворога. Ось це можна найкраще добачити в тому, що зарядив генерал Жирод, що заборонив, щоби вивішувати портрети поодиноких французьких провідників чи вождів, включно з його власним портретом, чи його власною фотографію у книжках для шкіл, чи в різних агітаційних виданнях чи відозвах. Він цілком слушно підкреслив, що Франція не є звязана з ніякою партією, з ніякою групою, та з ніяким рухом, чи якоюсь одною особою. Франціє представляє — її трикольоровий прапор.

Те, що сталось з французьким обєднанням матиме велике значіння для самих французів, бо приверне їм повагу, яку мали давніще, а зокрема скріпиться їхня сила серед Аліянтів, а тим самим і скріпиться їхній голос при мирових переговорах. Але з цього буде теж і велика користь для Аліянтів. Навіть є уже докази на те: французька фльота в Александрії перейшла на сторону Аліянтів. Хоч і попередно хочби з воєнних звідомлень з африканського терену було видно, що французи відгравали велику ролю і билися знаменито в часі воєнної кампанії в Тунісі.

І те важне, що як усе те дістанеться до Франції, а воно цілком певно дістанеться та рознесеться серед народу, то положення націстів стане ще гіршим. А це знову заважить підчас европейської інвазії. Вона буде далеко менше коштовна, якщо французький нарід відчує, що Аліянти його не скривдять, а навпаки, поставлять Францію на давньому впливовому місці. Іншими словами, інвазія буде в такому випадку коштувати менше крови.

Ось це є причини, чому подія, що склалася між французами в Африці, є для усіх важною. Самі французи виказали по великих тертях і сварках багато розуму, що таки довели до обєднання своїх сил, розуміючи, що інакше не може поступати ніякий здорово думаючий і дійсно патріотичний нарід.

Проф. Микола Чубатий.

Розвязання Третього Інтернаціоналу та Українська Справа

Сензаційне рішення.

Дня 22-го травня принесли телеграми не абияку сензаційну вістку з Москви — Третій Інтернаціонал — централя всесвітнього комунізму та зверхна влада усіх комуністичних партій світа сам розвязався. І то тільки рішенням Екзекутивного Комітету, під яким підписалося двох німців, двох фінляндців, двох італійців, двох росіян, двох французів, один чех, один болгарин, один мадяр та одна еспанка.

Це рішення Екзекутиви Третього Інтернаціоналу формально ще ніби неважне, бо його мають ще ратифікувати комуністичні партії поодиноких країн — членів інтернаціоналу. По статутам розвязати Третій Інтернаціонал може тільки Конгрес, себто загальне зібрання Третього Інтернаціоналу, а його тепер зогляду на війну не можна скликати. Річ природна, що це тільки формальність, бо не воля конгресу, але воля Кремля вирішувала все всі справи міжнародного комунізму. Вона теж і тепер вирішила в такий спосіб, як це наказують інтереси червоної Росії.

Як причину сензаційного кроку подали, що це потрібне тепер „для успішнішого ведення війни, та що воєнні зусилля для поборення фашизму краще можна скоординувати працею поодиноких партій в кожній країні, ніж центральним тілом, яким був Третій Інтернаціонал".

Перші відгуки на цей історичний факт були назагал скептичні, чи дійсно Третій Інтернаціонал перестав вже існувати, чи це тільки тимчасове рішення для успокоення великих аліянтів? Ті відгуки, зясовані у словах „виждемо та побачимо". Така вістка дійсно може викликати сумніви, коли зважиться, що комуністичний Третій Інтернаціонал був сильним орудіям в руках Москви впливати через комуністичні партії поодиноких країн на корисну для себе політику. Яскравим доказом цього є поступовання комуністичної партії Америки відносно воєнних зусиль уряду та громадянства. В часі німецько-большевицького союзу комуністична партія Америки йшла гостро проти війни, натомісць по вибусі війни між Німеччиною і Совєтами вона змінила орієнтацію впродовж одної ночі.

Приклад з поступовання комуністичної партії Америки саме найбільше причиняється до поширення недовіря також до теперішнього кроку Екзекутиви Третього Інтернаціоналу. Комуністична Партія Америки ніби то зірвала з Третим Інтернаціоналом ще 1940 року, але надалі дальше стисло достосовувалася до політики Москви. Ніхто не є певний, що так не буде і по „розвязанню Третього Інтернаціоналу. Колиб дійсно Третій Інтернаціонал розвязався, то ця подія, що російський червоний уряд, дійсний диктатор не тільки Росії, але теж і ІІІ. Інтернаціоналу, випустив зі своїх рук таку могутню зброю, як впливання на внутрішну політику поодиноких країн через комуністів, свідчило би, що в Росії положення важке, та що їй залежить на Аліянтах, зокрема на Америці, яку найбільше дразнила ця установа. Відомо, що не зважаючи на союз з аліянтами комуністичний інтернаціонал дальше вів боротьбу, наприклад, з виразною проаліянтським ген. Міхайловичом у Югославії, з проаліянтським урядом в Польщі.

Якщо рішення комуністичної екзекутиви булоб дійсне та правдиве, а не позірне, то це був би доказ, що комуністична революція у Росії закінчилася, а сам комунізм перестав бути комунізмом інтернаціональним, а став комунізмом національним — російським. До якої міри ідеї Третього Інтернаціоналу були звязані в юні дні російської революції не тільки з російським комунізмом, але теж з ССРР, видно по тім, що теперішний російський гимн та гимн Третього Інтернаціоналу однаковий. Якщо ця подія правдива, то премієр Сталін міг би повторити слова Наполеона по перевороті 1799: „Революція скінчилася!"

Що це є Третій Інтернаціонал?

Соціялістичний Інтернаціонал як федерація усіх соціялістичних партій світа повстав перший раз 1864 року як відгомін заклику Карла Маркса, кинений до робітників цілого світа: „Пролєтарі усіх країн єднайтеся!" Тільки десять літ прожив цей Перший Соціялістичний Інтернаціонал та доперва по 15 літах від упадку першого інтернаціоналу діждався він свого наслідника в основанні Другого Інтернаціоналу, що тривав аж до першої світової війни, а потім знов відновився. Гуртував він усіх соціялістів або соціял-демократів усього світа.

По опануванню Росії комуністами старі большевики з Леніном у проводі поставили собі засаду, що комуністична революція не утримається тільки в одній країні на довший час. Щоб забезпечити її іствування треба понести комуністичну революцію до всіх країн світа. Тому усіми засобами Росії помагали створити комуністичні партії по всіх державах і народах. Комуністичні партії світа покликали до життя 1919 р. на своїм першім конгресі в Москві Третий Комуністичний Інтернаціонал з осідком в Москві та з ціллю понести соціялістичну революцію по всіх країнах світа. Підготовляти цю революцію та нею кермувати мав саме Третій Інтернаціонал.

Третій Інтернаціонал був немов сторожем чистої комуністичної науки, правдивої комуністичної ортодоксії. Він опирався на всіх так званих старих большевиках, лівих соціялістах, заправлених у довгоплітній революційній боротьбі ще за царату, з Леніном у проводі. Найближчим співробітником Леніна та жарливим пропагатором всесвітної комуністичної революції був передовсім Лев Троцький та Зіновєв, останній довголітний голова Третього Інтернаціоналу.

По зорганізуванню комуністичних партій по всьому світі Третій Інтернаціонал став справді могутньою міжнародною організацією, що мала свої відгалуження по всьому світу, по всіх краях — в одних як легально істнуючі партії, в других як нелегально. Конгреси Третього Інтернаціоналу накреслювали до останніх подробиць ідеольогію комуністичного світа „пролетарську етику" поміж собою та у відношенні до буржуазного світа та вказували докладну тактику, як має ця чи друга комуністична партія поступати відповідно до обставин та легального стану комунізму.

Наприклад, серед азійських народів не то, що толерували релігію, але навіть вели агітацію за комунізмом під релігійною флягою. На Західній Україні Третій Інтернаціонал стояв на становищі, що Західна Україна це не польська країна, тому в Польщі було аж три комуністичні партії, всі три від себе незалежні, але прямо залежні від Третього Інтернаціоналу — Комуністична Партія Польщі, Комуністична Партія Західної України та Комуністична Партія Західної Білоруси; всі три нелегально істнуючі.

Третій Інтернаціонал утримував в Москві свої партійні школи, які вишколювали інструкторів для праці та ширення комунізму серед усіх народів світа, відповідно до потреб та обставин. Треба знати, що тактика комуністичної пропаганди була високо удосконалена; її це нині можуть брати за взір некомуністичні суспільні діячі. Комуністичні організатори, пропагатори в пресі чи в клубах, це люди до своєї праці дійсно фахово пристособлені.

В централі Третього Інтернаціоналу в Москві ця установа мала до розпорядимости найсильнішу радіостацію на цілу Східну Европу, що безперервно надавала комуністичні авдиції у всіх мовах.

Третій Інтернаціонал мав в Москві свого роду Комуністичну Академію, що з наукового боку опрацьовувала для цілого світа комуністичну доктрину.

Відношення Третього Інтернаціоналу до ССРР було таке, як одна каса з подвійним веденням книг. Провід Третього Інтернаціоналу спочивав все в руках старих російських большевиків. Правда, до Виконного Екзекутивного Комітету входили теж представники комуністичних партій цілого світа, але природна річ, що при відомім диктаторськім підході комуністів до таких справ, рішальний голос мала комуністична російська партія, зглядно її верхівка, що тоді була в руках старих большевиків.

Але теж з другого боку державна влада Союзу Соціялістичних Совєтських Републик в дійсности була в руках тих самих людей. Тим чином Третій Інтернаціонал та державна влада ССРР було одно й це саме. Для відміни та для світа злебільша в одній та другій установі були попремішувані люди, часто таки ті самі. В дійсности Третій Інтернаціонал не робив ніколи нічого такого, чого не хотіла влада ССРР та навпаки.

Коли деякі заграничні уряди інтервеніювали у Москві, що комуністична праця заклочує відносини поміж Совєтами і їхньою державою, тоді звичайно говорилося, що це не робота совєтського уряду, а тільки Третього Інтернаціоналу, установи від уряду незалежної, ба навіть міжнародної, зложеної з представників цілого світа, вона тільки припадково має свій осідок в Москві.

Річ природна, що усі свої матеріяльні фонди черпав Третій Інтернаціонал з державної каси ССРР. Третій Інтернаціонал мав деякі свої наче самостійні установи. Таким був, наприклад, Союз Безбожників з Ярославським у проводі, що зокрема мав завдання вести боротьбу проти релігії не тільки на терені Совєтів, але також поза совєтським союзом, відповідно до обставин та можливостей.

Слід признати, що Третій Інтернаціонал це була організація та пропагандивна потуга, що на її приказ міліони комуністів по всьому світу сліпо виконували волю московської централі з ціллю понести комуністичну революцію по цілому світі та довести до створення Світового Союза Совєтських Републик.

(Дальше буде).

ВЯЧЕСЛАВ ПОТАПЕНКО

ЧАРІВНИЦЯ

(Оповідання мого діда).

4)

— Так я і їздити не вмію. Правда, я ще не давно їздив у бурсі, тільки не на коні, а на дерев'яній кобилі, і я сам на неї ніколи не сідав, а мене вклали на неї і... сипали березової каші. А солодко Марися мене цілувала!... Ну, й нога болить! Якась сатана добре улучила палюгою...

Я взяв бандуру і заспівав.

— Ха-ха-ха! — почув я під вікном сміх чарівниці і цілий соняшник упав мені до ніг. Я кинувся до вікна — її вже не було.

Що дня мені хотілось її бачити. Я наче ошалів. Я... я... покохав Марисю! Я почав ходити на ріку, а щоб люди не зарімитіли, що я учащаю туди, я зробився рибалкою і вудочкою ловив рибу...

Почалась осінь. На селі співали вже весільні пісні, гуляв бубон, пищала скрипка. А я все блукав понад рікою, думка була побачитись з Марисею і розпитати її про гарячі поцілунки. Іноді я зустрічався з Ільком. Він скалив зуби і я ще більше путався в здогадах. Розпитувати його я боявся. Мені здавалося, що ми вороги і він мене хоче убити.

Одного разу сиджу я на березі, за каменем; закинув вудочку, а сам усе думаю про чарівницю. Карасі не клювали, як затялись. Цілий час я дивився як той дурень на поплавець, а він ані з місця. Я сіпнув за вудлище, піймав гачок і плюнув з досади. Я так замислився, що замісць його — привязав цвяха, а ще й величого.. Отсе так! Отсе закохався у Марисю! Хоч би хто не побачив, а то засміють! І я оглянувся. „Чи не дивиться бува хто?" Оглянувся і рота роззявив. Зараз біля мене — вона, моя козачка, моя чарівниця, та ще й заквітчана і в дорогій плахті... Тільки що я хотів піднятися зза каменя, щоби встати і кинутись до неї — зирк! з нею стоїть високий, красивий, чорновусий козак. То був Ілько. Я притулився до каменя і відтіля визирав одним оком. На Ільку жупан з синього сукна, червоний пояс, сива решетилівська висока шапка, а до неї причеплена стрічка. Це у нас означало молодого. Я почав прислухуватись до їх розмови. Вони мене не бачили і розмовляли у голос.

— Щож, Ільку — казала Марися — сьогодня твоє вінчання?

— Еге!

— З Пріською?

— А тож.

— Чуєш, уже на тім боці дзвонять у церкві, може тебе кличуть? Після обідні вінчання?

Ілько кивнув головою.

— Час уже тобі йти?

— А час.

— Мене вже розлюбив?

— Та й чудная ти людина! Розумієш: батько... мати... їх воля, а я що?... Я тебе...

— Кохаєш? Коли кохаєш — утечемо, зараз утечемо на Дніпро. Там воля, там рай — там наша доля! Ну?!

Ілько мовчав та кусав свій вус.

— Ну?

Ілько позіхнув.

— Ні, не любиш ти мене, козаче! — І сльози заблищали на очах у Марисі.

— Колиж ти якась така чудна дівчина, що й Господь тебе знає! Що ти за людина, так і не розберу!... Не дарма тебе всі звуть чарівницею...

— Бо слини через губу не пускаю! — зле усміхалась Марися. — А раніще як голубив, як цілував, милував, своєю називав! Чомуж тоді не сказав, що голову дуриш?

— Я тебе не обезчестив, на те я козак, а не москаль! Алеж ти якась чудна! Я тебе і козак і лякався!...

— А я тебе кохала, молилась навіть до тебе, через те, що ти козак, а не баба, як усі тутешні козаки. Ти з Дніпра, гордовитий!... Одним поглядом ти палив, причаровував до себе дівчат. Вони бігали за тобою, а ти як орел дивився на них гордовито. Через це я тебе покохала! А тепер бачу, що і ти хочеш узятись за веретено! Берись, Бог з тобою!

— Кажуж, що ти якась чудна! От і годі — сказав Ілько — хіба я не зрозумів, на що ти отого миршавого панича цілувала!...

— А щоб ти подавився своїм язиком, мугиряка! — подумав я. — Ач, який лицар!...

— Задля того — казала Марися — що від тебе холодом подихнуло. Хотіла розпалити тебе, розжеврити той вогонь у тебе, що почав згасати. Хотіла, щоб знов занялась твоя козача кров. Хотіла, щоб ревнивість у тебе заклекотіла — через це на твоїх очах і цілувала його... — При цім Марися ляпнула таке слово, що мене аж щось заболіло у середині і я пригадав бабусине питво...

— А щоб тебе чорти ухопили! — лаяв я Марисю у думці. Це чорт, а не дівка! Та бач задля чого була та вся комедія? Задля підпалу Ількової крови! Добре одурила!...

— Чомуж ти, Ільку, не просиш мене на вінчання?

— Хотім, хіба що!

— Спасибі!... Нам, Ільку, не слід розходитись ворогами. Ми кохались, були щасливі — спасибі і за це! Я не маю на тебе серця, я і тепер тебе кохаю і бажаю тобі доброї долі.

— Так ти, Марисю, не сердишся на мене?

— Ні.

— Я через це й прийшов сюди, щоб заспокоїти тебе...

— Я спокійна!

— Ти ще похохаєш... Ти знайдеш собі пару!...

— Закохаюсь у панича, так закохаюсь, що аж не стямлюсь! — реготалась Марися.

— А не діждеш! — трохитрохи я не озвався зза каменя, але здержався.

— Усе буде гаразд — казала Марися спокійно. — А тепер, козаче, попрощаємось в останній раз, бо після шлюбу вже не можна, буде гріх чарувати чужого чоловіка.

Марися повисла на шиї у Ілька. Вона гаряче цілувала його карі очі, смагляве лице, червоні губи, чорні вуса.

— Годі, годі, моя чарівнице! — В останній раз! Більше не прийдеться. Дай Боже, щоб тебе так кохала твоя жінка, як я тебе кохала.

— Годі! годі! Голова занялась вогнем! Все крутиться в очах... Млісно! — казав Ілько важко дихаючи та хитаючись, ухопивши себе за голову. — Годі! Час рушати до церкви... Вже мабуть дожидаються бояри...

— Так, так, годі! — сьогодня ти почуєш весільний спів. Щасливий! Тепер сідай у човен — я тебе сама відвезу до молодої. Перевезу на той бік у лози, а там уже берегом підеш.

Ілько, здавалось, нічого не бачив, нічого не чув; він нерівними кроками пішов до човна

Вони рушили. Марися гребла...

Ось човен посеред ріки. Марися підскочила і жбурнула весла по обі ручки. Ілько теж підскочив. Човен несло прямісенько на скелю.

— Ратуйте! Ратуйте — з отчаєм гукав Ілько.

Марися ухопила свого козаченька в обійми і своєю косою

“Шість Стовпів Мира”

Федеральна Рада Церков Христа, що обєднує американські церкви з виїмком католицької, видала недавно тому програму, на яку, на її думку, мав би спиратися мир по війні, якщо мир має бути справедливим і тривалим. Ось що вважає згадана Рада умовинами доброго мира:

I. Політична співпраця між Обєднаними Державами і остаточно між усіми державами.

II. Співпраця щодо економічних і фінансових справ світового значіня.

III. Примінення структури світового договору до зміняючихся умовин.

IV. Запевнення, через міждержавну орґанізацію, про остаточну самоуправу поневолених народів.

V. Контроля зброєнь.

VI. Установлення всюди засади народних прав до інтелектуальної й релігійної свободи.

Зприводу проголошення цих „шістьох стовпів мора”, писав Гаролд В. Додз, президент Принстонського Університету:

„Якщо ми не зорґанізуємося для мира, то ми не будемо мати мира. Це є проста правда, що лежить в основі першої точки Федеральної Ради Церков Христа, що мовляв, мир має подати політичні рами для постійної співпраці Обєднаних Держав, а в своїм часі, невтральних і ворожих держав”.

„Ідеї можуть поступати вперед через суспільні й політичні встанови. Якби ідеї міждержавної співпраці не втілити в політичні встанови, то вона остане політичним пустомельством.

„Це правда, що встанови сягають своїм корінням у минуле й що ми не можемо нагло змінити політичних звичок і наставлень народів. Це обмежує нас звичайно в наших зусиллях до зміни. Але народи Обєднаних Держав уже привикають до співпраці через стрічі своїх провідників. З цього, якщо ми цього захочемо сильно, може вирости встанова, котра буде служити нашим найбільше пекучим потребам в нинішні часи й дасть основу для мирного зросту в майбутньому.

„Ми повинні бути всилі витворити потрібну для цього силу волі, бо це є одинока реалістична можливість тривалого мира. Ні одна держава не може сподіватися бути в повоєнному періоді сильною на стільки, аби ґарантувати свій власний мир. І не можна вже покладатися на спосіб заведення мира дорогою „рівноваги сил”. Делікатна рівновага сил могла була запобігти війнам у минулому, але вона все кінець-кінців заломалася. Нині, з розвоєм науки й техніки всяка така рівновага сил яку можна би досягнути по цій війні, не заслугувала би навіть на цю назву.

„Перша точка не радить нам нічого неможливого. Вона радить починати діло поміркованo. Вона признає існування державних льояльностей. Вона не пропонує порядку, такого нового й незнаного, аби до участи в цьому люди були чуттєво неприготовані. Очевидно, якщо наддержавна орґанізація має працювати, людські почування, як і людські уми, повинні бути до неї п р и х и л ь н о настроєні. Тому то... т р е б а ш у к а т и зорґанізованої міждержавної праці головно в тих точках, у котрих взаїмна залежність всього світу є найсильніша.

„Ось так, така співпраця могла би бути в значній мірі окружна, — наприклад могли би співпрацювати зо собою европейські держави або американські держави — або вони могли би співпрацювати в певних справах, — наприклад торговельних або фінансових. Але понад такою всею співпрацею були би рамки політичної орґанізації, досить гнучкі й досить широкі, аби захопити всяку діяльність, до обняття якої тільки зайшлаб потреба в майбутньому... Успіх цього пляну може й лежить якраз у тому, що відразу не пробується занадто багато”.

„Плянуючи рамки світової політичної орґанізації, ми не повинні вивищати законодавчих або судових чинників уряду коштом адміністраційних. Державні законодатні тіла й суди займаються спірними справами. Це є способи для полагодження спорів, а не аґенції для вводження в щоденне життя результатів, на які ми всі погодилися. Більша частина уряду має до діла зо зарядом конечних справ з дня на день. В цьому є пожиточна вказівка”, каже Додз. „Я думаю, що справі миру найкраще прислужимося, коли будемо звертати більше уваги на признані прислуги, які може доконати міждержавна адміністрація, ніж на концентрацію законодавної і судової влади. Ці останні будуть розвиватися природно в міру того, як адміністраційні функції будуть установлені”.

обмотала дві шиї.

— Чарівниця! Чарівниця! Русалкою буду! Царицею стану! В водяника закохаюсь! На снідання йому йду! З Ільком вкупі! — божевільно голосила Марися, регочучись на всю ріку.

У мене захопило дух, я трясся, мов мене трусила пропасниця. Мені здавалось, що я теряю розум. На березі, на тім боці ріки заметушились люди. Ось човен уже у самісенької скелі... Я заплющив очи... Почувся глухий удар, крик Ілька, нелюдський реґіт Марисі і — все змокло...

Коли я відкрив очи і глянув на скелю, то у її ніг крутились сива Ількова шапка та Марисин пишний вінок...

(Кінець).

“Найдурніша Книжка” в... Канаді

„Найдурніша книжка” або „Нова книжка зо старою байкою” — так висловилися перед нами високо - образовані люди, що вже перечитали „нове” видання книжки, що називається „Дис ис Авр Ленд”, яку написав усім відомий прокомуніст і совєтофіл Реймонд Артур Дейвис. Ця книжка була друкована в Торонті такою фірмою, що займається і друкує виключно комуністичну пропаґандивну літературу. Автор нібито береться представити читачеві важність канадійських українців, зогляду на їх чисельність у Канаді, але тому, що він про них узагалі нічого не знає, то продає себе за „30 срібняків” комуністам і підписує своє імя під тими „документами й матеріялами”, що їх постачили не лише найбільші вороги українського народу, але й усього суспільства світу, включно з автором п. Дейвисом. Про український народ у Канаді пише в тій книжці п. Дейвис найгірше, а про різні „інтернаціональне схрещення”, що творило в минулому й тепер велику руїну в Канаді, висловлюється найкраще й благословить його та підписує йому всі здобутки на культурному полі серед нашого народу в Канаді. Ця книжка є найкращим документом, що п. Дейвис належить до тих „письмеників”, які пишуть на „замовлення”, пишуть для тих, що „платять”, не оглядаючись на те, яку користь і наслідки, хочби навіть для нього самого, принесе його писання. Ця книжка підтверджує, що він не належить до тих письменників, які коли пишуть свої твори, то не думають про гонори, але про те, щоб їх твори принесли щось корисного для суспільства, з якого самі вони вийшли й живуть серед нього.

В деяких відступах своєї книжки каже п. Дейвис, що „є також і деякі світські та церковні організації, що також само працюють у користь війни, як і комуністи!” Невжеж так? Де таких відомостей набрав п. Дейвис?... Ми скажемо, що все це є підлою брехнею, бо українські товариства, як церковні, так і світські, ніколи не робили й не будуть робити в „користь війни так, як це роблять комуністи. Бо комуністи ніколи не робили й не будуть робити цього, що принесе користь Канаді та її народові, а все те, що принесе користь кому іншому. Отжеж не можуть національно - думаючі українці робити те, що роблять комуністи, хоч цього бажають собі вони, а з ними й п. Дейвис.

Вартість книжки п. Дейвиса полягає хіба втому, що маємо нагоду щераз пізнати, що в боротьбі проти української національної ідеї не щадять комуністи нічого, навіть великої суми грошей, що забрав від них п. Дейвис за написання „найдурнішої книжки”, що коли могла появитися в Канаді!

Слід пригадати, що це той самий п. Дейвис, що тому два роки писав подібні дурниці в „Сатордей Найт”, а якому пізніше відповів адв. В. Свистун із Винніпеґу. Після цього він „жалував” і казав, що „такі матеріяли був одержав від несовісних людей”... Що скаже тепер п. Дейвис? Нам здається, що нічого, бо не лише не мають сумління ті, що тепер знова постачили йому матеріяли, але немає його в нього самого...

Висновки з цього можна зробити такі: всякому українцеві повинно тепер бути ясно, що коли ми не будемо себе разом обороняти, то потерпимо не лише самі в Канаді, але й потерпить наш народ на рідних землях. Це значить, що всі давні міжусобиці повинні раз і на все забутися між нами, а на їх місце повинна прибути єдність та любов братерська, яка все потрібна в боротьбі проти наших заїлих ворогів. Не думайте, як думали минулими часами, „що вони нас не чіпають, а інших”, бо тактика ворогів наших була все така, щоб не бити по всіх на один раз, а все бити тих, які на переді. Побють наші вороги одних, а відтак візьмуться й за других. Готуймось до великого й спільного удару по наших ворогах, тоді коли наш удар завдасть їм велику поразку, після якої наступає смерть. — (Новий Шлях”).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Д. Є., Свен Лейк, Н. Й. — Ви поступили в одному і другому випадку не так, як цього вимагає американський закон. Ви походите з Галичини, яка була до цеї війни під Польщею. Те, що сталось з Галичиною від вибуху цеї війни, американський уряд не бере під увагу, значить не узнає того, що потім були в Галичині Совети, ні того, що по них прийшла Німеччина. Також не має ніякого значіння те, що Ви родилися в Галичині тоді, коли вона була під Австрією. Тепер департамент стейту зараховує Галичину до Польщі. Як буде далі, це вже інша справа. Ми дуже добре розуміємо Вас, що хочете, щоб на горожанських паперах було подане, що Ви з України, бо не погоджуєтесь з польською, ні німецькою ні совєтською окупацією. Але тут заважує становище уряду. Отже як подаєтесь по другі папери, то мусите таки там написати „Польща”, бо Ви зрікаєтесь польського гормадянства тому, що в розумінню уряду та земля, де Ви родились, є покищо приналежною далі до Польщі. Це не має нічого спільного з українською національністю. Це не означає, що Ви „поляк”. Це тільки відноситься до горожанства, себто до цього, за якої держави горожанина Вас уряд уважає.

Урядники 388 відділу У. Н. Союзу в Честер, Па. — Будьте ласкаві завдати собі труду і поспитати точно того члена, про що йому властиво йде. Отсей „православний” нарікає, що ми ставимо в „Свободі” на першому місці „католиків”, а на доказ цього каже, що „подано у кутику, що аж соромно читати” згадку за те, що писала честерська ґазета про свято Службового Прапору. Будь ласка, панове урядники, запитайте ось того „православного”, а від кого походять чи походили оті численні дописи з Честер, що були поміщувані так часто в „Свободі”? Якось „католики” не нарікали досі в „Свободі”, що це були самі „православні дописи”. Так час би вже усім нам зрозуміти, що „Свобода” не є ні католицькою, ні православною, ні протестантською в тому розумінню, щоби була на услугах якоїсь одної віри, її вивищуючи, а другу понижаючи. До „Свободи” дописуємо як українці, а як щось надається до друку, то є у нас використане в такий спосіб, який вважаємо за відповідний, без огляду на те, хто надіслав, та чи іде про роботу „католиків”, чи „православних”. У всіх місцевостях є посвячування Службових Прапорів і всюди в місцевих ґазетах є широкі описи таких свят, а скільки їх було в „Свободі”, чи в „Юкрейнієн Віклі”? Передаємо те, що повинно бути заноторане, себто, що свято було. Та українські дописи подаємо вцілости. Виїмок робиться з американськими витинками з ґазет тоді, як там описане щось таке, що має глибший зміст, а не тільки занотовання різних політишенів. А українські дописи звичайно і так передають з місцевих ґазет те, що було в них цікавого.

Німецька Мораль Починає Заломлюватися

(ОНА). — Приготовляючись до завоювання світа німці були тої думки, що щоб якусь країну лекше завоювати, то в першу чергу її треба здеморалізувати. Німці робили це при помочі „пятої колюмни”, при помочі пропаґанди, а як починала наступ, то деморалізували населення бомбардуванням міст і комунікаційних шляхів. Робили це в Польщі, Франції, Бельґії, Голяндії, Норвеґії і в Совєтськім Союзі. В цій останній країні німецький „бліц” затупився і тепер німці самі вже терплять від тих методів воювання, якими вони підбили малощо не цілу Европу.

Повернувший з Німеччини швайцарський купець оповідає, що систематичні рейди повітряних сил Обєднаних Держав вже так здеморалізували німецьке населення, що в деяких містах повітряний напад викликає безконтрольну паніку. Люди вже не звертають уваги на ніякі прикази і ховаються де хто може. Промислові осередки є знищені до тої міри, що сотні тисяч німців осталися без даху над головою. Не мають ні де спати, ні що їсти. Народ дуже бідує і нарікає на владу, що не подбала за підземельні сховки від повітряних нападів. В Німеччині вже видно на вулицях багато калік, жебраків і кепсько відживлюваних дітей, що бігають висохлі і понурі.

Відчувається також великий брак поживи. У виставових вікнах нема нічого крім націстських оголошень і розліпок в яких влада звертає населенню увагу, щоби не заводило розмови про війну, та щоби при стрічі здоровилось „Гайл Гітлер”. Зроблено це тому, бо в останніх часах німці взагалі стали маломовні і при стрічі навіть добрі знакомі нічого зсобою не говорили і не здоровкались. А зайшовши до склепу, зараз починали нарікати на погані часи і питали один одного, коли то всьо вже раз скінчиться.

Купець оповідав, що в Німеччині нема вже одіння і люди ходять в старих лахах. Розуміється, що не всі, бо багачі ще мають в що вбратися, але робітники ходять такі обдерті, що аж жаль на них дивитися. Особливо чужинецькі, яких німці позвозили на примусову працю. Їх німці тримають в окремих бараках і примушують їх робити в фабриках по чотирнацять годин денно. Ці жертви німецького терору виглядають як тіни; чорні, худі, з западеними очима. Здається, що це люди з того світа.

Старша ґенерація німців, яка пережила першу світову війну і пережила страшну господарську кризу після неї, зовсім невдоволена з того, що націсти тепер виробляють. Старші німці вже впевнилися, що Гітлер не може перемогти Обєднані Держави і мусить війну з ними програти. Як нема близько націстичної поліції, то старики зовсім поважно розмовляють про те, що їх чекає, як Аліянти нападуть на европейський континент і положать Гітлера на лопатки.

Найбільші нарікання чути від німецького жіноцтва. Націсти забрали чоловіків, братів і синів на фронт, а жінок запрягли до фабричної роботи. Вертаючи з фабрики домів, німецькі робітниці вступають до склепу за поживою, але звичайно застають порожний і йдуть додому без нічого. Вони проклинають власника торговлі споживчими продуктами, а він в свою чергу проклинає порядки, які довели до того, що його склеп порожний. Кажуть, що німецькі хлібороби не хочуть приймати за свої продукти марок, а домагаються, щоб їм платили мануфактурою. Наприклад, фармер скорше виміняє бараболю за потрібні йому нитки, голки, чоботи, хустку, або щось подібного, ніж продасть її за гроші.

Назисти заборонили німцям говорити про політику і в ґазетах мало тепер про ню пишуть. Вся їдь націстської верхівки звернена проти Обєднаних Держав. Офіційна преса пише, що Аліянти хочуть знищити Німеччину і завести в Европі большевизм. Вона хвалить ґенерала Франка і каже, що німці воюють вже не за простір до життя, а боронять скарбницю вселюдської культури в Европі.

Однак арґументи Ґебельса вже втратили переконуючу силу. Він мав колись великий вплив на німецький нарід, а тепер з нього сміються. Як війська Обєднаних Держав побили в Тунісі німецьку армію, то Ґебельс переконував німців, що це була одна з дуже великих німецьких перемог. Цього вже було забагато німцям і вони тепер розуміють Ґебельса так, що коли він говорить про велику перемогу на фронті, то значить, що там німецька армія програла. Значить, що можна було обманювати людей, але лише якийсь час. Все має свою міру.

На запит, чи є в Німеччині підземні орґанізації, подорожний відповів, що напевно є. Каже, що нема такої ночі, щоби не було добре уплянованого саботажу, якого німецька поліція не може дослідити.

КООПЕРАТИВИ В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ.

НЮ ЙОРК. — Г. А. Ковден, голова Союзу Споживчих Кооператив та містопредсідник Копеартивної Ліґи, заявив в радіовій промові, що американські кооперативи доставляють одну третину всіх посилок на „Ленд-Ліз”. По війні заявив він, кооперативи відограють велику ролю при розвязці харчового питання.

Америкиканська Кооперативна Ліґа начисляє тепер поверх 1,500,000 членів, а бизнесовий оборот перейшов біліон долярів.

В. Бас.

КОРОЛЬ ДАНИЛО — БОРЕЦЬ ЗА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

(В 680. роковини його смерти).

О, Галицька земле свята!
Невже ж мені Тебе, Нене, очима не вздріти?
Ні думами здумати у марнім чолі?
А жити — не жити скитальцем ридати і скніти
Проклятим до віку, — і впасти в нерідній землі?

(В. Пачовський).

Такі гіркі думи, почуття і питання насувалися нераз тому сім століть молодому Романовичеві Данилу, коли він скитався по Польщі і Угорщині, шукаючи пристановища і помочі для відзискання своєї батьківщини.

Доля не судила молодому князеви по смерти батька дозрівати на рідній землі під захистом матері, а лихих сусідів, які користаючи зі замішань і колотнеч, викликаних неприхильною Романовичам боярською партією, хотіли забрати собі на все Галичину. Угорський король Андрій увів до Галичини свою залогу, а навіть приняв титул „Короля Галичини і Володимирії". Виходячи зі становища інтересів своїх держав, як це наглядно показала Спішська умова з 1214 року, оба опікуни, польський і угорський, так занялися долею молодого Данила, що на галицькім стільци замісць нього засів син Андрія, а зять Лєшка, Кольман, якого примас укоронував на галицького короля, за ціну унії галицької України з римською церквою.

Серед таких невідрадних політичних обставин виростав Данило на гіркім хлібі вигнання, тиняючися по чужих дворах, але повний віри в кращу будучність. Скоро підріс забрався до збирання своєї спадщини з найбільшою енергією, витривалістю і впертістю, не падаючи духом перед жадними перешкодами і невдачами. Він придержуючися заповіту старих українців, які замісць майна передавали своїм дітям голий меч, почав таким же мечем довгу сороклітню боротьбу, яка остаточно, по рішаючім бою на Ярославських полях; признала за ним право на володіння Галицько-Волинською державою. Маючи в своїх руках усі батьківські землі звернув Данило свої очі на Схід, у сторону Києва, щоб ослаблену Східну Україну злучити зі Західною, стати сеніором українських князів і розбудити наново розхитану українську силу. Вправді надії, мимо моментів спроби, не здійснилися наслідком нового політичного чинника на Сході Европи, монгольсько-татарської орди. Але все таки Данило став найсильнішим володарем в політичній системі земель давної Київської Держави.

* * *

По смерти Ярослава Мудрого не пішли історичні події після бажань і розпоряджень великого князя, але цілком навпаки. Замісць згідливого життя між наслідниками повстали ворожнечі, усобиці і війни, а в парі з тим дроблення на малі і безсилі княжі волости, що уможливило пустошення українських земель зі заходу від Польщі і з півдня від диких кочовиків. Щойно Любецькі постанови з 1097 р. створили право в спільній дідизні княжого роду, на підставі якого кожний князь мав право на свою батьківщину і положили до певної міри кінець борбам за ліпші волости. Але рівночасно з тими постановами наступає і політичний розклад.

Найскорше і найрізкіше виділилася з комплексу українських земель Галичина (1085 р.), а відтак Волинь (1150 р.), яку Володимирський князь Роман тісно звязав під кінець 12 століття з Галичиною в одну сильну державу. Відтоді стає Галицько-Волинська держава, по зруйнованню Києва суздальськими князями Андрієм і Всеволодом, новою політичною силою на західних українсвьких землях і носителем самостійного державного життя. За панування сильного Романа, в якім добачували всі українці відновителя давної славної минувшини, осягнула нова держава зеніту своєї могучости. Одначе вже з його смертю 1205 р. захиталася вона в самих основах наслідком інстинкту незгоди, так питомої українському народові, починаючи історичною добою. Приборкані колись бояри піднесли наново голову. Під напором знова сусідніх Ольговичів і Ігоревичів настало довголітне замішання в Галицько-Волинській державі, які зіпхнули її з давної висоти і значіння, змусили до утечі малолітного Данила, а сусідам дали причину до інтервенції. В цей спосіб починається довга блуканина по чужині законного наслідника на галицькей престіл і самовільне розпорядження Романовою спадщиною сусідними володарями, Лєшком і Андрієм.

Домашні воєнні події, набіг ворогів і їх опікунча роля принесли Галицько - Волинській державі згаданою Спишською умовою не тільки угорську окупацію на чолі з Кольманом, але рівнож територіяльні страти на користь Польщі. Даниловi і Васильковi лишилася тільки Володимирська волость. Одначе Данило не дав своєї згоди на новий порядок насильства польських і угорських окупантів, бо проти цього бунтувалася його воля, свідомість і почуття. Не диво, що він при сприяючих обставинах виступив з довголітної пасивности і з мечем в руці впімнувся за свої династичні права, які вороги намагалися затерти спільним порозумінням з 1214 року. Таку нагоду прискорив сам факт поділу Галичини, який розвів союзників і розвязав Данилови руки в збиранню покраяної батьківщини.

Запевнивши собі родинними звязками невтральність новгородського князя Мстислава, який 1219 р. прогнав Кольомана і опанував Галич, пішов Данило походом на Лєшка і відібрав від нього Берестейщину і Побужські землі. В цей спосіб став він міцною стопою на Волині і міг звернути свої очі на Галичину. Заграничні відносини для Волині і Галичини укладалися тоді добре. Та все таки історичні події пішли на перекір Даниловим бажанням, плянам і замислам.

Його тесть Мстислав бачучи, що наслідком боярських інтриг не може задержати за собою Галичини, поминув Данила і віддав її наймолодшому, угорському королевичу Андрієви, який оженився з його донькою. Цей великий і несподіваний удар не вихилив з рівноваги Данила, бо тверда життева школа, яку він перейшов на еміграції, казала йому придусити в собі це безграничне обурення, щоби не поповнити політичного промаху в дорозі до відзискання зрабованих прав. Тому він, мимо дивовижного вчинку Мстислава, помагає йому в часі бунту Андрія і походу його батька на Галич і в цей спосіб перехилює побіду на його сторону. Щойно по смерти Мстислава настає зворот в політиці Данила, а тим самим в історії Галицько-Волинської держави.

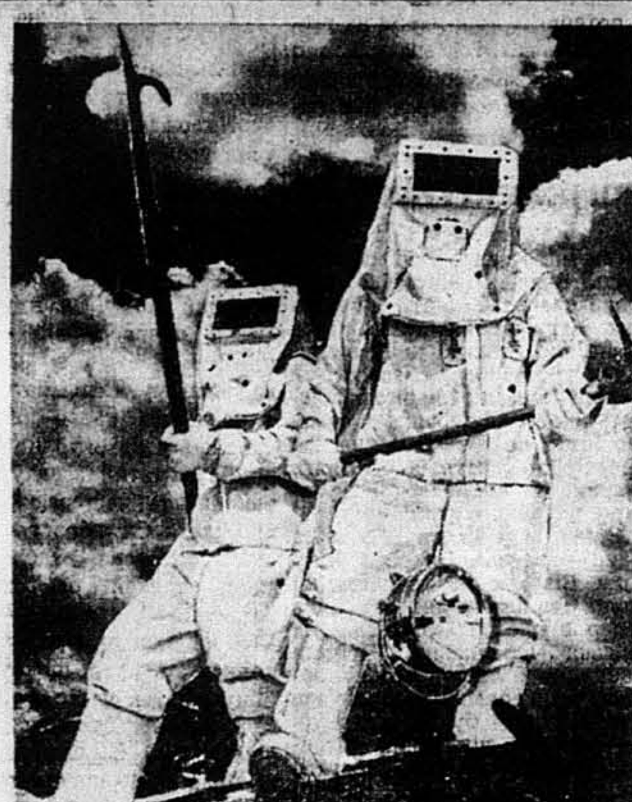
* * *

Боротьбу за Галичину, яка почалася 1230 р. і тривала повних 15 літ, провадив Данило вже серед догідніших політичних умовин. Але на крівавім шляху в шуканню за подоптаним правом, були для нього Ахілевою пятою бояри, які при кожній нагоді піднимали проти нього повстання і уводили на галицький престіл ворожих князів. Такі неустанні заворушення і зміни були їм на руку, бо давали їм фактичне панування. Власть Данила навіть по кожноразовім опанованню Галича являлася тільки номінальною. Одначе завдяки своїй рішучости Данило положив кінець боярській олігархії. Це наступило щойно під кінець довголітних змагань, а тимчасом довелося йому ще звести цілий ряд крівавих боїв зі зовнішними ворогами, щоб остаточно привернути правно-політичний стан українських земель.

(Кінець буде).

30 МІЛІОНІВ БЕЗРОБІТНИХ ПО ВІЙНІ.

ОМАГА (Небраска). — В промові на зборах національної асоціяції оф Ковнті Офішіялс, М. Мавежік заявив, що по скінченню війни буде 30 міліонів безробітних, а 10 міліонів вояків верне з армії. Це буде — казав він — „найкритичніша хвиля безробіття в нашій країні, та в цілому світі".

НЕМА ЩО БОЯТИСЯ. Це одіті в асбестові одіння пожарники були спеціяльно вишколені для боротьби проти огню на повітряних майданах воєнної фльоти.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. — St. John's Society, Branch 223, will have semi-annual meeting Sunday, June 6, in parish hall, right after Mass. Each member's duty is to come to the meeting. Dividend checks will be given at the meeting to members in good standing. All members required to be present.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що півирічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 3. пополудні в гали У. Н. Дому, 765 Стейт ул. Уряд просить членів численно прийти і вислухати звіту уряду і контр. комісії. Секретар роздасть чеки дивіденди від У. Н. Союзу. Просимо родичів, котрі мають діти, щоби прийшли і вписали їх до У. Н. Союзу. — За уряд: Г. Дячишин, предс.; Т. Іванило, кас.; П. Маник, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 5. червня, в годині 7. ввечір, в гали під ч. 74 Герис Еве. Просимо всіх членів прийти в означений час, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в Ст. Бенадикт Галі, 435 Мейн стр. Взиваємо всіх членів прийти на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Членів, що залягають з вкладками більше як три місяці, просимо вирівнати, бо інакше будемо мусіли їх суспендувати. — За уряд: С. Вінярський, предс.; А. Гелінський, кас.; М. Матияс, фін. і рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Піврічні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького під Покр. Пресв. Тройці, від. 158, відбудуться в суботу, 5. червня, в. год. 8. ввечір. в Укр. Нац. Домі, 216-218 Гренд ул., Бруклин. Просимо всіх членів прийти на ці збори і забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — За уряд: Ю. Павчак, гол.; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Піврічні збори Тов. ім. Михайла Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 6. червня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком є всіх членів прийти на означений час. На зборах будемо роздавати дивіденду. Напоминаємо довгуючих членів сплатити свій довг. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. — Тов. Зап. Січ, від. 63, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 6. червня, в год. 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, 600 — 6-та Еве. Обовязком є кожного члена і членицї бути приявними на тих зборах, де буде звіт уряду і контролі за пів року, як також будемо вибирати господаря дому. Хто ще має діти, а не є членами У. Н. Союзу, повинен на цих зборах вписати в члени. — За уряд: М. Личак, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. травня 1943 р. помер ВАСИЛЬ БАВОЛЯК, член Тов. Запорозька Січ, від. 67 У. Н. Союзу в Ансонії, Конн.

Покійний походив зо села Світржова Руська, пов. Ясло, Західна Україна. Покійний зіставив у смутку жену Анну, двох синів, Данила, що є в Американській Армії, і Олександра в Неві, дві дочки, Юлію і Олену.

Похорон відбувся 26. травня в українській гр.-кат. церкві св. Петра і Павла в Дербі, Конн.

В. Й. П.! Іван Пиріг, секр.

Дня 13. травня 1943 р. помер ГНАТ ШМАЙДА, член Тов. Любов, від. 262 У. Н. Союзу в Ансонія, Конн.

Покійний походив із села Прислопа, повіт Горлиці, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1925 р. і вписав до нього всю свою родину. Полишив у смутку жену Юлію і 8 дітей, 3 сини і 5 дочок. Син Іван служить в Американській Армії. Похорон відбувся 15. травня з дому жалоби в українській гр.-кат. церкві св. Ап. Петра й Павла. Поховано Його на цвинтарі св. Ап. Петра й Павла в Дербі, Конн. — В. Й. П.!

Олена Придун, секр.

ТАРЗАН, ч. 777. Кандидат до смерти.

Як залога станула готова викинути торпеду, Тарзан крикнув: „Стій! Не стріляй!"

„А хто може нас затримати?" спитався усміхаючи капітан. „Я!" сказав Тарзан.

Кажучи це, він кинувся на начальника й скинув його з його становища.

Капітан у люти підняв на Тарзана свій автоматичний револьвер і заскреготав зубами: „Тепер я зроблю тобі конець!"